

בש"פ 8142/14 - דין נוריאל נוי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 8142/14

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המבקש: דין נוריאל נוי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 27.11.2014 בעמ"ת 58040-11-14 שניתנה על-ידי סגן הנשיאה ע' מודריק

בשם המבקש: עו"ד טל פלקס

החלטה

1. בפני בקשת רשות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 27.11.14 (עמ"ת 58040-11-14, סגן הנשיאה ע' מודריק). בהחלטה זו קיבל בית המשפט המחוזי ערר שהגישה המדינה על החלטתו של בית משפט השלום לשחרר את המבקש לחלופת מעצר (מ"ת 55437-09-14, השופטת נ' תבור).

כתב האישום והליכים קודמים

2. ביום 23.9.2014 הוגש נגד המבקש כתב אישום המייחס לו עבירה של פציעה כשהעברין מזוין (לפי סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)) ועבירה של איומים (לפי סעיף 192 לחוק העונשין). כעולה מכתב האישום, ביום 18.9.2014 פנה המבקש, בעל חנות בשוק "בצלאל" בתל אביב-יפו, אל אדם אחר, נתין זר

עמוד 1

אריתראי, אשר עסק באותה עת בעבודות ניקיון בשוק (להלן: המתלונן), בטענה כי הוא משאיר אבק ומלכלך את המקום. בין השניים התנהלו חילופי דברים שבמהלכם הבהיר המתלונן למבקש שאחרים הם שלכלכו, ואף הוסיף וביקש ממנו ש"ידבר אליו יפה" ולא יקלל. בהמשך הדברים, אמר המבקש למתלונן: "אני אזיין אותך", הלך לחנות שבבעלותו, חזר למקום כשבידו לום ברזל והיכה את המתלונן בגבו. המתלונן הסתובב ותפס את הלום בידיו, אך המבקש הצליח לשחררו והיכה באמצעות הלום על ראשו של המתלונן. כתוצאה ממעשיו של המבקש נגרמו למתלונן חתכים בגבו ובמצחו אשר הצריכו סגירה בסיכות ותפרים בהרדמה מקומית.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד המבקש הוגשה גם בקשה לעצור אותו עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. ביום 28.9.2014 קבע בית משפט השלום כי קיימות ראיות לכאורה בעוצמה משמעותית בעניינו של המבקש וכן עילת מעצר של מסוכנות. לצד זאת, נקבע כי יש מקום לקבל תסקיר שירות מבחן בעניינו של המבקש לצורך בחינתה של חלופת מעצר.

4. בהמשך לכך, נערכו בעניינו של המבקש מספר תסקירי מבחן. בתסקיר הראשון, מיום 27.10.2014, ציין שירות המבחן כי על-פי התרשמותו המבקש הפנים דפוסים כוחניים ואלימים וכן נוטה לצמצם ולטשטש כל בעייתיות בהתנהגותו. שירות המבחן ציין כי המשיב היה בקשר עמו בתיק קודם, על רקע עבירות שבהן הורשע עוד קודם למעשים המיוחסים לו בהליכים דנן. בהמשך לכך, שירות המבחן הצביע על כך שהמבקש סירב להצעה לשלבו בהליך טיפולי במסגרת הליך המעצר הקודם ולא התמיד בהשתתפות בקבוצה טיפולית בשלב האבחון קודם לגזירת עונשו. שירות המבחן העריך כי מהמבקש נשקף סיכון ברמה בינונית, והוסיף כי נדרשת על כן חלופת מעצר רצינית ודומיננטית, עם פיקוח הדוק וסמכותי. בהמשך לכך, שירות המבחן סבר שבחלופת המעצר שהוצעה על-ידי המבקש לא יהיה כדי להפחית את הסיכון, ולכן לא המליץ לשחרר את המבקש לחלופה זו.

5. בדיון ביום 3.11.2014 הורה בית משפט השלום על עריכת תסקיר משלים, לצורך בחינתן של חלופות מעצר נוספות. התסקיר המשלים, מיום 5.11.2014, כלל המלצה על שחרורו של המבקש לחלופת מעצר בפיקוחם של אביו ודודתו. בהחלטתו מיום 11.11.2014 הורה בית המשפט המחוזי על בחינתם של מפקחים נוספים בנוסף לדודתו של המבקש, וזאת לנוכח קשיים שהתגלו בכל הנוגע למינויו של האב כמפקח. בסופו של דבר, לאחר הגשתם של תסקירים משלימים נוספים, הורה בית משפט השלום ביום 26.11.2014 על שחרורו של המבקש לחלופת מעצר בביתו של המבקש, בפיקוחם של שלושה מבני משפחתו ובלוויית תנאים מגבילים נוספים. בית משפט השלום קבע בהחלטתו כי מן המבקש נשקף סיכון רב בשים לב למעשים המיוחסים לו בכתב האישום וכן בהתחשב בעובדה שבאותה עת הוא המתין לגזר דין בתיק פלילי נוסף. בית משפט השלום הוסיף והדגיש כי גם בחלופת המעצר שהוצעה בסופו של דבר קיים קושי, בין היתר לנוכח העובדה שאף אחד מהמפקחים שהוצעו אינו מתגורר בביתו של המבקש. חרף זאת, בית משפט השלום סבר שניתן להשיג את תכלית המעצר באמצעות חלופת המעצר שנקבעה על-ידו.

6. המדינה הגישה לבית המשפט המחוזי ערר על ההחלטה לשחרר את המבקש לחלופת מעצר, וערר זה התקבל. בהחלטתו הדגיש בית המשפט המחוזי את המסוכנות הנשקפת מהמבקש. מסוכנות זו, כך נקבע, נלמדת הן מהמעשים המיוחסים למבקש והן מהמצאים העקרוניים של שירות המבחן. בית המשפט המחוזי הוסיף והטעים כי יש לראות את המעשים המיוחסים למשיב גם על רקע התופעה של מעשי אלימות כלפי נתינים זרים. בהקשר זה הוא ציין, כי שחרורו של המבקש לחלופת מעצר עלול להעביר מסר שלילי חמור ביותר בהקשר לתופעה זו. מכלול השיקולים הללו הוביל את בית המשפט המחוזי למסקנה שיש להימנע מנקיטתה של חלופת מעצר, גם אם החלופה האחרונה שנבחנה נמצאה על-ידי שירות המבחן ראויה.

7. הבקשה שבפני נסבה על החלטתו של בית המשפט המחוזי. עיקר טענותיו של המבקש נוגעות למשקל שייחס בית המשפט המחוזי לתופעה של אלימות נגד נתינים זרים. לטענת המבקש, לא היה מקום להביא בחשבון את "הרתעת הרבים" כשיקול בדבר הארכת מעצרו. על כך הוא מוסיף כי גם אם ניתן לשיקול שיקול זה במסגרת דיון בהארכת מעצר, הרי שמקומו בשלב בחינת עילת המעצר ולא בשלב בחינתה של חלופת המעצר. המבקש טוען שעל בית המשפט המחוזי היה לבחון את חלופת המעצר בעניינו של המבקש, ולקבוע האם יש בה כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מהמבקש. בנוסף לכך, המבקש טוען כי אין זה נכון שהמדינה הציגה מלכתחילה עמדה נחרצת שמתנגדת לחלופת מעצר, כפי שציין בית המשפט המחוזי בהחלטתו. המבקש מצביע על כך שהמדינה אמנם התנגדה בראשית הדברים לבחינתה של חלופת מעצר, אולם במרוצת הזמן היא השלימה עם כך. המבקש לומד זאת מהעובדה שלא הוגש ערר על עצם ההחלטה לדרוש תסקיר של שירות המבחן בעניינו, ומכך שהמדינה עצמה התייחסה לתסקירים לאורך ההליך. לבסוף, המבקש טוען שהיה מקום להתחשב בגילו הצעיר ובהמלצת שירות המבחן בעניינו. כן טוען העורר שאמנם המעשים המיוחסים לו הם מעשים אלימים, אך הם אינם ברף הגבוה של עבירות האלימות (ובהקשר זה מדגיש את העובדה שמיוחס לו שימוש בלום ברזל, להבדיל מסכין).

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בכלל החומרים הרלוונטיים, לרבות בתסקירי שירות המבחן בעניינו של המבקש, הגעתי לכלל מסקנה שדיון הבקשה להידחות, אף מבלי להידרש לתגובת המדינה.

9. הבקשה אינה עומדת בתנאים שנקבעו בפסיקה לצורך מתן רשות לערור בענייני מעצרים. המקרה דנן אינו מעורר שאלה משפטיות עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים, הוא אינו מתאפיין בנסיבות פרטניות מיוחדות וחריגות, ואף לא התרשמתי שההחלטה שעליה נסבה הבקשה פוגעת באופן חריג וקיצוני בזכויותיו של המבקש או באינטרס הציבורי (ראו: בש"פ 1361/13 מדינת ישראל נ' פלוני (22.2.2013); בש"פ 6119/14 שרקי נ' מדינת ישראל (16.9.2014)).

10. אכן, חלק מהנימוקים של בית המשפט המחוזי בהחלטתו בדבר הארכת מעצרו של המבקש מעוררים קושי. אעמוד על כך בקצרה בהמשך. אולם בחינתם של הדברים לגופם מלמדת כי לאמיתו של דבר זכויותיו של המבקש לא נפגעו, מאחר שקיימת הצדקה מלאה למעצרו עד תום ההליכים, על בסיס נתוניו ומסוכנותו האישית.

11. העבירה המיוחסת למבקש נעשתה ללא סיבה נראית לעין, באלימות חמורה ותוך שימוש בנשק קר. בכך היא מקימה חזקת מסוכנות סטוטורית, על-פי סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). מסוכנותו של המבקש נלמדת גם מבחינת נסיבותיו האישיות: שירות המבחן התרשם שמדובר במי שהפנים דפוסי התנהגות כוחניים ואלימים. בנוסף לכך, בעת ביצוע המעשים המיוחסים למבקש הוא כבר הורשע כאמור בתיק אחר, על-פי הודאתו, בעבירות של גניבה ושל סיוע לתקיפה לשם גניבה. באותה עת הוא המתין לתסקיר של שירות המבחן במסגרת הטיעונים לעונש, ובימים אלה הוא ממתין לגזר דינו באותה פרשה, הצפוי להינתן ביום 18.12.2014. לא למותר לציין, כי כתב האישום בפרשה שבה הורשע המבקש כלל כמה מעשים שונים, אשר כוונתו בעיקרם כלפי אזרחים זרים. בדברים אלה יש כדי להעיד שהמבקש נעדר מורא מפני החוק וכי אין אפשרות

לתת בו אמון. בנסיבות הללו, שבהן מאפייני ה"מעשה" ו"העושה" מעידים על מסוכנות כה גבוהה ועל כך שלא ניתן לתת אמון במבקש, דומה שמקרה זה נמנה עם אותם מקרים שבהם ברור שחלופת מעצר לא תסכון (ראו והשוו: בש"פ 444/12 אבו עסא נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (25.1.2012); בש"פ 3859/10 ואיל נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (25.5.2010)). מכל מקום, על רקע האמור לעיל ולנוכח הקשיים שמעוררת חלופת המעצר האחרונה שהוצעה בעניינו של המבקש - כפי שעולה מפורשות גם מהחלטתו של בית משפט השלום - לא היה מקום להורות על שחרורו לחלופה זו.

12. די בכך כדי לדחות את הבקשה. מן המפורסמות הוא שבית משפט זה לא ידון בבקשה ב"גלגול שלישי" כאשר אין בדיון זה כדי להועיל למבקש (ראו למשל: רע"פ 4684/12 גחלי נ' מדינת ישראל, פסקה ח' (16.1.2014)). עם זאת, בשולי הדברים, ראוי לציין כי חלק מהנמקתו של בית המשפט המחוזי מעורר קושי. ככלל, בעת בחינתה של בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 21 לחוק המעצרים, אין לראות במעצר אמצעי להרתעה כללית ואף אין להביא בחשבון את השאלה איזה מסר לציבור תשדר החלטה באשר למעצר (ראו: בש"פ 8638/96 קורמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(5) 200, 204-205 (1996); בש"פ 2506/05 טקשה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (28.3.2005); בש"פ 6825/14 פקטורוביץ' נ' מדינת ישראל, פסקאות 6-7 (23.10.2014) (להלן: עניין פקטורוביץ')). עם זאת, לעתים ניתן לקחת בחשבון במסגרת בחינת מסוכנותו של הנאשם את העובדה שהמעשים שמיוחסים לו בוצעו על רקע אידאולוגי מסוים או על רקע שטח "תוסס" שבו נפוצים פשעים מסוג זה וקיים חשש כי הם ישובו ויקרו (ראו למשל: בש"פ 9202/09 עבאסייה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (23.11.2009); בש"פ 3199/14 מדינת ישראל נ' וינברג, פסקה 14 (7.5.2014); בש"פ 2806/14 מדינת ישראל נ' ריכטר (16.4.3014); עניין פקטורוביץ', בפסקאות 6-7 (23.10.2014)). כך או כך, ברי כי בכל מקרה על בית המשפט לבחון האם ניתן לאיין את מסוכנותו של הנאשם על ידי שחרורו לחלופת מעצר (גם אם כאמור יהיו מקרים שבהם בית המשפט יקבע שאין טעם לבחון חלופות מעצר קונקרטיים). בעניינו, ככל שבית המשפט המחוזי נתן משקל לאופן שבו ייתפס בציבור שחרורו של המבקש לחלופת מעצר כחלק מתכלית שעניינה "הרתעת הרבים", הרי שלא היה צריך לעשות כן.

13. סוף דבר: הבקשה נדחית.

ניתנה היום, י"ח בכסלו התשע"ה (10.12.2014).

שׁוֹפֵט